ଟିପ୍ପଣୀ

୧୯
ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ

୧୯.୧ ଉପକ୍ରମ:

କେତେକ ଶବ୍ଦରେ ଥିବା ବିପରୀତ ଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ଏକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପରର ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ କୁହାଯାଏ ।

ଯଥା:- ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ଧନୀ-ଦରିଦ୍ର ।

ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଓ ନାସ୍ତିବୋଧକ ଶବ୍ଦ ସମାନ ନୁହେଁ । ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଉନ୍ନତ ଶୈଳୀରେ ନିଜକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏପରି ଶବ୍ଦ ଜ୍ଞାନର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ଉଦାହରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୧୯.୨ ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ:

ଆରମ୍ଭ- ଶେଷ	ଦରିଦ୍ର- ଧନୀ	ଅଗ-ମୂଳ
ଆକାଶ-ପାତାଳ	ବିନାଶ- ସୃଷ୍ଟି	ଅଧିକ- ସ୍ୱଳ୍ପ
ଏକମତ- ବହୁମତ	ଓଦା- ଶୁଖିଲା	କଞ୍ଚା-ପାଚିଲା
ଓହ୍ଲାଇବା- ଚଢ଼ିବା	ବୁଦ୍ଧିଆ- ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ	ନୂଆ- ପୁରୁଣା
ସଂଲଗ୍ନ- ଅସଂଲଗ୍ନ	ମିଠା- ଖଟା	ବୁଡ଼ିବା-ଉଠିବା
ମୋଟା- ପତଳା	ଅସଲ- ନକଲ	ଉଠିବା- ପଡ଼ିବା
ଭିତର- ବାହାର	ଅନ୍ଧାର- ଆଲୁଅ	ଭଲ- ମନ୍ଦ

୧୯.୩ ନାସ୍ତିବାଚକ ଉପସର୍ଗ ଯୋଗରେ ନିର୍ମିତ ଶବ୍ଦ:

ବୁଦ୍ଧିଆ-ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ, ଅଣବୁଦ୍ଧିଆ	ଆବିଳ- ଅନାବିଳ
ଆସ୍ଥା- ଅନାସ୍ଥା	ଅହଙ୍କାରୀ- ନିରହଙ୍କାରୀ
ଅର୍ଥ- ଅନର୍ଥ	ଅକଲ- ବେଅକଲ
ସତ୍- ଅସତ୍	ଜ୍ଞାନୀ- ଅଜ୍ଞାନ
ଓସାରିଆ- ଅଣ ଓସାରିଆ	କର୍ମୀ-ଅକର୍ମା
ଅପରାଧୀ-ନିରପରାଧ	ଅଳ୍ପ- ବହୁତ

ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ

ଅଭ୍ୟାସ- ଅନଭ୍ୟାସ	ମିଶ୍ର- ଅମିଶ୍ର
କପଟ-ଅକପଟ	ଦୋଷୀ- ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ

୧୯.୪ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପସର୍ଗ ଯୋଗରେ ନିର୍ମିତ ଶବ୍ଦ:

ସୁନାମ-ଦୁର୍ନାମ, ବଦନାମ	ପୁରସ୍କାର-ତିରସ୍କାର	
ଅନୁଲୋମ- ବିଲୋମ, ପ୍ରତିଲୋମ	ଅନୁରକ୍ତି- ବିରକ୍ତି	
ଆବାହନ- ବିସର୍ଜନ	ଆବିର୍ଭାବ- ତିରୋଭାବ, ତିରୋଧାନ	
ସବଳ-ଦୁର୍ବଳ	ଅସୀମ- ସସୀମ	
ଅପଚୟ- ଉପଚୟ	ପ୍ରଶଂସା- ନିନ୍ଦା	ଅମୃତ- ବିଷ
ସଦାଚାର- ବ୍ୟଭିଚାର	ଆଗମନ- ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ	ଯଶ- ଅପଯଶ
ଅନୁକୂଳ- ପ୍ରତିକୂଳ	ଆସକ୍ତି- ନିରାସକ୍ତ	ପାପ- ପୁଣ୍ୟ
ଗାଢ଼- ପତଳା	ପ୍ରଦୋଷ- ପ୍ରତ୍ୟୁଷ	
ସୁଲଭ- ଦୁର୍ଲଭ	ଦୂର- ନିକଟ, ଅଦୂର	
ଅନୁରାଗ- ବିରାଗ	ପ୍ରଖର-ମନ୍ଥର	

•••